

Beñat Gaztelumendi
Bertsolaria

Egiak

Nik ez dauzkat hogeita hamaika urte. Nik isiluneak dauzkat, galderei ihes egiten zieten begiradak, «helduen gauzak», trapu bat sukaldeko urak bustitako eskuak urduri lehortzen, zerbait ahaztu eta kolpera mahaitik alde egiten duten pausuak eta ikarak eta beldurak eta hotzikarak, etxeko isiluneetan esne errearen usaina bezala zabaltzen diren sentsazioak, etxeko hormetan itsasten direnak, gauetako linternatxoan, izaretan, arropetan eta, azkenean, begiradetan ere bai. Nik ez dauzkat hogeita hamaika urte, baina ikararen gauak ilargi asko hustu ditu ordutik.

Egiantzak ez du egiarik izaten askotan, bertsio ofizialek ez duten bezala. Egiak marjinetan idazten baitira askotan, edo hitzen artean, edo behera begiraten duenaren zapatapean. Guk ez genuen GAL ezagutu, baina ezagutu genuen; izenik ez zeukaten izen asko ezagutu ditugu urteak joan ahala; umetan entzundako esaldiak elkarri lotzen aritu gara, memorian *collage*ak osatzen eta pixkanaka osatu dugu nork gure egia. Inork ez zigun bere-rik kontatzen, gogorregia egingo zitzaigulakoan, zauritu egingo gintuelakoan. Aurpegiak asmatu dizkiegu izenik ez zeukaten, eta izenak jarri aurpegi-rik ez zeukatenei. Baina argiak itzaltzen nitueneko sentitzen nuen ikara bat, zalantza bat, “zergatik” bat: zergatik hainbeste isiltasun, hainbeste amorru, hainbeste gorroto? Nork eraman zituen, nork torturatu, nork hil? Eta “nork” horrek lo egiten al zuen gauetan, auzokoak agurtzen al zituen igogailuan gurutzatzen zirenean, zer esaten zien haurrei lane-rik itzultzen zenean, idatzi al zuen maitasun gutunik sekula, ez ote zuen sekula mundu hobe bate-

kin ametsik egin... Galdera ikurrik gabeko galderak; argien itzalak ezagutzen hasi nintzenean itzal guztiei argiak jartzeko obsesioa piztu zitzaidan. Zapatalak lotzen ikasi nuenean pentsatu nuen bizitza horixe zela: lokarriak hartu eta elkartzea, korapiloak sortzea.

Lotu gabeko korapilo batek ekarri nau gaur hona, zinema areto honetara, ni bezalako hainbesteren aldamenara. Bada- kit sabela mugituko zaidala, galderak sortuko zaizkidala, baina hemen egon nahi dut, orain dela hogeita hamaika urte egon ez nintzelako. Urteotako isiltasun-ek ezkutatzen zutena ikusi nahi dut; zerk ikaratu nauen, zerk isilarazi nauen. Egiak ez du egiantzarik izaten ordea. Argirik gabeko itzalak ikusi ditut pantaila batean, nire butaka gorritik, nire iluntasunetik. Esne errearen usaina sentitu dut berriro sudurzuloetatik barrura sartzen, goragalea, aspaldi ahaztuta neukan dardara bat sabelean eta galdera ikur formako korapilo bat eztarrian. Erantzun- en bila etorri naiz, baina galderak bai- no ez ditut aurkitu, sufrimendua. Ikusi nahi dut, baina begiek ezetz esaten dida- te, gehiegi dela, gogorregia dela.

Zer da egia? Zer da egia fikzioa erre- alitatea baino sinesgarriagoa denean; zer da egia fikzioen batura bat baino, eta fikzio bakoitza odolez kargatuegi daukagu, amorruz karga- tuegi, leloz (ez lemaz soilik) karga- tuegi. Egiak ez du egiantzarik, egiak ez du errukirik, egia La Cumbre jaure- giko soto beltz bat da, eta poltsa bel- tzak, elektrodoak, bainera herdoildu bateko ur izoztua, aulki bati lotutako eskuak estutzen dituen plastikozko zinta, ondoko gelako oihuak, ukabil- kadak, negarrak, mehatxuak; tortura hizkuntza bat da hitzik gabea, baina belarriak erauzten dizkigu, mihia, su- durra, begiak, eta egia ikusitakoan, ezin dugu ezer gehiago entzun, ikusi, usaindu, esan, sentitu, barruan gera- tzen zaigu arantza zorrotzak ateratako triku bat bezala, eta orain dela hogeita hamaika urte itxi ez zitzaizkigun zau- rietara kare bizia botatzen du berriro. Zenbat urte behar dira egia bat onar- tzeke?

Zinematik ateratakoan, zapatilak lo- tzen geratu naiz farola apurtu baten azpian. •

«Lasa eta Zabala» filmeko zuzendaria eta aktoreak Donostiako Zinemaldian.